Poštarina plaćena u gotovom

NOVA
TRIBUNA

Godina VII | Pretplata mjesečno D 6.— Inozem. 10 Pojedini broj Din. 1.50 Čekovni račun br. 34.159 | Petak 28 aprila 1939 | Rukopisi se ne vraćaju. Oglasi se računaju po tarifi. Plativo i utuživo u Šibeniku. | Br. 581

SVE TISKANICE
brošure, oglase, osmrtnice, visites, listovni papir i kuverte izradjuje brzo i jeftino „TIPOGRAFIJA" v. Hamilkar Vitaliani - ŠIBENIK (kod Sv. Jakova)

Čuvari mira

hoće da budu danas svi narodi, sve države bez izuzetka. Svaki njihov korak učinjen je, navodno, u interesu mira. Kad se ugrožava tuđa sloboda, kad se mirno dopušta da se tuđa zemlja gasi, sve se to radi — u interesu mira. Kad se užurbano radi na naoružanju kad se gradi na desetke bojnih brodova, na stotine aviona, kad se miljarde ulažu u taj posao — sve se to radi u interesu mira. Ostaje još samo jedno: da se ratuje u interesu mira.

Iako to izgleda nesmisleno, paradoksalno, i to se jednoga dana može dogoditi, jer je »čuvanje mira« samo jedna fraza iz starog diplomatskog rječnika; stari je običaj da se sebični prohtjevi maskiraju humanim i moralnim načelima. Vuk je zaklao jagnje, jer mu je mutilo vodu, a pojeo ga je — da se jadno ne usmrdi ukraj puta, dakle iz humanih razloga.

Još malo, pa nećemo moći da ne vjerujemo da se je vuk rukovodio humanošću. Jer danas postaje najjačim čuvarom mira sovjetska Rusija, ne Rusija Tolstoja i Dostojevskog, nego SSSR, ne ruski baćuška golubinje čudi nego Internacionala! Stvarnost je da je današnja Rusija zauzeta čuvanjem evropskog i svjetskog mira. Iako komunizam nije danas u svemu ono što je bio u svom početku, on se stvarno nije odrekao svojih principa. A to je pokret koji nije nacionalan i prema tome ne može da se ograniči na jednu samu državu; on teži da se njegova načela primijene u cijelom svijetu. Ako je u posljednje vrijeme pramišljenio taktitu, nije se odrekao glavne svoje težnje: da pripremi i provede svjetsku revoluciju, koja bi svijet preobrazila tako da bi upropastila sve ono što je vrijedna čovječanstvo dalo, da mjesto toga uvede drugi poredak, koji bi uspostavio kao vrijednost ono što današnje društvo smatra nevaljalim. Danas internacionala ne ide svome cilju prijašnjim, otvorenim i protuzakonitim metodama, nego ulazeći u ono što je u svijetu priznato, sarađujući s onim što se smatra kao dobro, ali ne zaboravljajući svoj konačni cilj.

Kad je Amerika, prošlih dana, uputila miroljubivi apel Evropi, nije bilo razloga da se ne vjeruje u iskrene namjere jedne velike i slabo zainteresovane sile, koja je taj svoj apel uputila s drugog krajа svijeta Evropi, kojoj treba tutora. I taj bi apel bio, vjerovatno, su općom simpatijom primljen, da se u njemu nije osjetio ton engleske politike i njena želja: dobiti na vremenu dok se (opet u interesu mira!) ne sprovedu pripreme za rat. Ili da je taj apel bio upućen kao neprikriven glas jednog od dvaju svjetskih frontova. Moglo se je vjerovati u iskrenost želje za mirom, za kojim vapije cijeli ljudski rod, ali kad se za svjetski mir danas zauzimlje sila u čijem je programu stvaranje svjetske revolucije, onda je svaka sumnja isključena. Pogotovo kad se zna da je internacionala promijenila samo način svoga rada, ali ne i cilj, kojega se nikada nije odrekla. Pogotovu kad se radi proti fašizmu i nacional-socijalizmu, koji je u opreci sa komunizmom. Ako se je apel Amerike shvatio kao djelo inspirisano iz Evrope, onda je angažovanje revolucionarne Rusije za isti posao djelo potpuno proziruo, i kao takvo unapred osuđeno na neuspjeh. Ujedno, to je novi dokumenat djelovanja jedne politike, kojoj ni jedna akcija posljednjih godina nije pošla za rukom.

Razgovori između pretsj. vlade g. Dragiše Cvetkovića i g. dra Vlatka Maček ušli su u završnu fazu

Pozivanje na narod

U mnoštvu naše stampe čitamo redovito kako se poznati i nepoznati pozivlju na narod, i to tako kao da bi sav narod bio uz njih. Ko ne zna kako u stvari stoji sa tim pojmom »narod«, a ne opći uopće s narodom, već slučajno zađe u koje selo koje se nalazi uz gradska ili varoška vrata, taj se umisli da on odmah zna što i kako narod misli. Najveći dio onih koji priređuju tako zvane narodne svečanosti, zapravo partijsko-političke demonstracije uz poznate i klišejske pokliče i plemenske zastave i govore sa obećanjima budućih zemaljskih rajeva kad „naši" dođu na vladu, a čuju kako nepismeni dio seoske mase kliče: Tako je! Hoćemo! Živilo ono i ovo! Dolje taj i to...!, pa sutra njihove novine raspišu se o »volji naroda« nadodajući onu rastegljivu i vrlo sumnjivu »Glas naroda — glas Boga«: sve se to zajedno stopi u jedan falsifikat, u jednu svijesnu i proračunanu lažnu parolu: Sav je narod uz nas!

Stvar stoji sasvim drukčije. Najprije u svakom selu kao i u svakom gradu ima nezadovoljstva i lijep broj nezadovoljnika. Uzrok se toj činjenici ne ispituje, već se redovito sva krivica svaljuje na vladu i čak na samu državu, jer neznalice identifikuju državu i režim, a demagozi svijesno prihvaćaju to grubo neznanje gomile i utvrđuju nezadovoljnike u pogrešnu mišljenju, da ih izrabe u demostracije protiv režima i protiv države i protiv svakoga ko se s njima ne slaže ili neće da bude rob neznanja i bezdušnog demagoštva. Tako pripravljene, kroz duže vremena raspaljivane, a brojčano narasle mase, sa priključenjem komunističkih i rušilačkih elemenata, katehiziranih iz vana i pismenom i usmenom agitacijom pritajenih i prerušenih agenata, u najvećem dijelu naših »narodnih« manifestacija, stvara se javno mišljenje sa perfidnom i falsificiranom etiketom: Sav je narod uz nas! — Sve što je u našem narodu kulturnije, vaspitanije i nacionalnije — naprosto se povuče i neće da reagira, jer bi se izložilo tmurnim napadajima i izložilo vlastiti život pogibli.

Demagozi ne pitaju: kolika je i kakva je javnost svojim otsustvom i svojom osudom osudila taj rušilački, bogumrski i bratoubilački rad. Njoj je glavno da je „narod" bio brojčano zastupljen, a ko se sve skriva u tom »narodu«, to je njima uzgredna stvar. Časovito su uspjeli; brojke govore!

A vode li ta gospoda računa o onoj, ako ne i ogromnoj, ali svakako brojnoj falangi inteligencije, trgovaca, obrtnika, zanatlija i samih seljaka koja svojom glavom misli i neće da ide u jato koje sebe nazivlje ogromnom većinom naroda? Zar i to nlje narod? Zapravo ko zaslužuje ime narod: da li svijesni elemenat jedne nacije koji misli svojom glavom ili onaj dio koji se poput lista na grani naklanja onamo kamo ga tuđi dah, tuđa glava, časovito priginje? Odgovor je jasan. I tako krilatica: sav je narod uz nas, može da se svede na istinit odgovor: jedan dio, i to sumnjiv dio naroda, jest uz nas! Sumnjiv zato, jer je sposoban da se njiše i privija po jačini i pravcu — vjetra!

Ako ovome pridružimo teorističke metode koje su uveli oni koji se pozivlju na većinu ogromnu u narodu, a narod za takov anarhistički import nije prije znao, onda postaje još jasnije kako nastaju „ogromne većine" po nekim našim pokrajinama. Napose pak po Dalmaciji, i to varoškoj uz obližnja sela.

Ko u dušu poznaje naš prosti, seoski narod, jer je u njemu nikao i nije nikada prekinuo dodir sa svojom porodicom i svojim selom, taj zna dobro da najveći dio našega naroda hoće mir, red i rad; taj zna da narod poštuje vjeru, Boga i zakone; taj zna da narod marljivo obrađuje grudu svoje zemlje i neće da bude prosjak; taj zna da narod traži škole, putove i ćatrnje; taj zna da narod — najzad — prezire onu nazovi gospodu koja se pojavljuje pred izbore ili kud hoće da laže obećanjima koja neće nikada

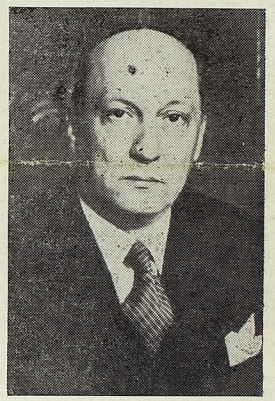
(nastavak na IV stranu)

G. Hitler

primio je u audijenciju ministra dra

Cincar - Markovića

G. dr. Al. Cincar-Marković naš ministar vanjskih posala, poslije sastanka sa italijanskim ministrom g. grofom Čanom, otputovao je u Berlin. Vođa Rajha g. Hitler primio ga je u audenciju. Sastanak s njemačkim minisrom g. fon Ribentropom vođen je u prijateljskom duhu i pokazao je dalekosežnu saglasnost shvatanja u pitanjima koja interesuje obe zemlje.

G. dr. Cincar Marković

MINISTAR VANJSKIH POSLOVA G. CINCAR-MARKOVIĆ U VENECIJI I U BELINU. *Posljednih dana održana su dva diplomatska sastanka, prvi sa italijanskim ministom g. - grofom Čanom, drugi s njemačkim ministrom g. fon Ribentropom. Oba sastanka obavljena su u vrijeme pojačane međunarodne političke aktivnosti. Svečani karakter ovih sastanaka govori ne samo o prijateljstvu naše zemlje sa Italijom i Njemačkom, nego i o produženju iste linije naše vanjske politike koja se nastavlja bez trzavica i iznenađenja. Ovi sastanci su bili u znaku javne manifestacije odnosa naše Kraljevine prema drjema prijateljskim državama, a taj manifestacioni njihov značaj uslijedio je kao jasan odgovor na shvatanje zapadnih država i Amerike da su male države ugrožene od strane Njemačke i Italije. Naša državu oslanjajući se na stvarno prijateljstvo sa susjednim zemljama i na svoju unutrašnju snagu, dok rješava najznačajnije svoje unutrašnje pitanje istovremeno i bez trzavica manifestuje svoj određeni stav prema vani, i to ovih dana, koji su gotovo za sve zemlje pretstavljale najteži momenat posljednih 20 god. Stav naše zemlje svjedoči o njenoj unutrašnoj moralnoj i vojnoj snazi koliko i o vrijednosti njene spoljne politike.*

Za patriotski sporazum

U času dok pišem ovaj članak i dok se na prekide nastavlja pregovaranje, čiji se rezultati očekuju nestrpljivo, nemoguće je predvidjeti, dali će sporazum ostati kao i do sada »verba et voces praetereaque nihil«, ili će doći do nekih djelotvornih solucija.

No bilo da se dogodi jedno ili drugo, mi smo svjesni, da je pitanje koje se na ovakav način postavilo na dnevni red, vrlo ozbiljno, kao i pitanje naše sutrašnjice. TA DA IMA SAMO JEDAN JEDINI PUT ZA PRAVO RJEŠENJE I DA BI SVAKA DEVIJACIJA SA TOG PRAVOG PUTA MOGLA DA NAS PRIBLIŽI DNU PONORA. TO RJEŠENJE JE JASNO I INDISKUTIBILNO ZA SVE PATRIOTE, A U SUŠTINI ONO ZNAČI, DA AKTERI SPORAZUMA, U OVIM SUDBONOSNIM DANIMA, TREBA DA OSTVARE TAKAV SPORAZUM, KOJI ĆE SVOJIM POZITIVNIM REZULTATIMA PRETSTAVLJATI SNAŽENJE VELIKE I ZAJEDNIČKE NACIONALNE ZGRADE, KOJI ĆE BITI ČASTAN I DOSTOJAN NAŠE GORDE PROŠLOSTI, I KOJI ĆE DATI NOVI, REFORMATORSKI I STVARALAČKI IMPULS SJAJNIJOJ BUDUĆNOSTI JUGOSLOVENSKE NACIJE, POGODUJUĆI RAVNOPRAVNO SVE DJELOVE JUGOSLAVIJE. To je ne samo dogma svih patriota nego stvarna i neoboriva istina, koja se potpuno podudara sa drugom identičnom istinom, DA JEDINO POLITIČKO JEDINSTVO MOŽE DA STVORI DUHOVNO JEDINSTVO; A POLITIČKO RAZJEDINJAVANJE DA RUŠI MOSTOVE DUHOVNOG SPAJANJA. Istorijski primjeri ujedinjenja ostalih nacija potvrđuju kategorički ove istine. Uzmimo za primjer Italiju. Zar i tamo, pred cca 70 godina, nisu sumnjičili genijalnog Cavura, da je sa risorgimentom htio da nametne hegemoniju Pijemonta nad ostalim državicama poluostrva t. j. da pijemontizira Italiju, kao što se kod nas sumnjičil Srbija? Ili uzmimo za primjer Njemačku. Zar tamo ne postoji odavna jedinstvena nacionalna svijest, usprkos vjerskih razlika (između protestanske Pruske i katoličke Bavarske), koju svijest je u najnovije doba solidno cementirao čovjek, koji nije ni Prus ni Bavarac, Adolf Hitler? I zato, kad se u času pregovaranja kod nas ustrajno naglašava hrvatski POLITIČKO-NACIONALNI INDIVIDUALITET, koji bi imao da služi prema Srbima za siguran oklop i zaštitu protiv ekonomske neravnopravnosti, to nije dobro, jer se udaljujemo od gore citiranih istina, podredjujući više interese cjelokupne otačbine i historijsku misiju jugoslovenske nacije interesima jednog plemena i dijela države. Isto tako nije dobro ali je manje zlo kada se insistira i traži da se USPOSTAVE U ISTORIJSKIM GRANICAMA CJELOKUPNE HRVATSKE ZEMLJE SA ZASEBNOM JURISDIKCIJOM, bilo u formi federacije, pozivajući se pogrešno na primjer Švicarske i Sjedinjenih Američkih država.

U kantonalnoj Švajcarskoj federaciji NE POSTOJE TRI NARODNA INDIVIDUALITETA svaki na svojoj nacionalnoj teritoriji, već postoje glavne tri narodnosti (njemačka, francuska i italijanska sporedna latinska) sastavljene od raznih vjera (protestanske i katoličke), podijeljene na 22 kantona; tako da jedinstvo ovog naroda pretstavlja jednu čudnu pojavu u istoriji, kojoj nema primjera, niti bi je mi mogli uzeti za primjer. U Saveznim američkim državama gdje postoji mješavina vjera i jezika, sa dominantnim engleskim, federativno uređenje učvršćeno je JEDINSTVENIM NACIONALNIM OSJEĆANJEM. Tu je više država, ali je narod jedan i osjeća se jedinstvenim. Dakle ni u ovim zemljama ne POSTOJE RAZLIČITI NACIONALNI INDIVIDUALITATI; NITI SU TERITORIJALNE FEDERATIVNE PODJELE IZVRŠENE PO NARODNOSTIMA, a još manje po narodima, već po ekonomsko trgovinskim i saobraćajnim potrebama.

Stoga kad se kod nas traži teritorijalna cjelokupnost, nezavisnost i samostalnost, te nacionalno-politički individualitet, NAKON ŠTO SMO 20 GODINA ZAJEDNIČKI ŽIVJELI, POD ISTIM KROVOM, KAO JEDINSTVENI NAROD, to prelazi oblast obične unutrašnje politike, postaje težak prolem, koji dira u vrhovne interese otačbine i nacije i ljulja temelje države.

To je problem, koji tangira svakog državljanina, i zato ne može da se riješi diskretno niti po partijskoj aritmetici. To je problem, koji se mora da tretira sa visokog gledišta spomenutih istorijskih istina, pred sudom javnog mijenja, sa voljom i pristankom čitavog naroda, koji treba da donese svoju konačnu presudu. Akteri sporazuma nesumljivo rade dobro što pripremaju rješenje pitanja u diskreciji, ali njihovi ZAKLJUČCI niti mogu, niti će ostati zatvoreni i izolovani kao koludrice. Poštujući njihove namjere, visoko političke ciljeve, spremu i stvaralačke napore, u ovom važnom času, kad su oči čitavog narodu uperene na njih, mi im iskreno želimo da pronađu ne jedno najvještije, nego najsretnije i najkorisnije rješenje, PRAVI PATRIOTSKI SPORAZUM, KOJI BI SVI JUGOSLAVENI (Srbi, Hrvati i Slovenci) MOGLI I MORALI PRIHVATITI S ODUŠEVLJENJEM, KAD BUDE IZNESEN PRED SUD NARODA. Jer kad skinemo s dnevnog reda taj promblem, radi kojega stradaju mnogi drugi ništa manje važni, socijalni, privredni, kulturni problemi; kad sve žive energije naroda složno budu upućene u cilju jačanja nacionalne discipline i moći države; kad padnu sve lažne zablude i demagoške pregrade, koje su gajile neslogu i nesporazum, PRAVI PATRIOTI BIT ĆE OPET ONI, KOJI ĆE BEZ LIČNIH INTERESA I KURAŽNO SVOJIM PLEMENITOM I PRAVIČNOM KRITIKOM POTICATI, DA SE PRODUŽI I NE SUSTANE U STVARALAČKOM RADU ZA SVJETLIJU BUDUĆNOST NOVIH JUGOSLAVENSKIH POKOLJENJA. U tom radu mi se i danas ponosno distingviramo od mnogih drugih, koji su robovi uskih stranačkih okvira, prirođene netolerantnosti ili sličnih spekulacija.

Pogotovo mi se izdižemo iznad svih insinuacija današnjeg slabog i pokvarenog nauka negdašnjeg starog poštenjaka »Obzora«, koji u sporazumu Srba i Hrvata vidi isključivo posao za cjenkanje i punjenje svojih stupaca partijskim intrigama.

»Obzor« meni lično negira legitimaciju da govorim, čim indirektno guši slobodu mišljenja i štampe, kojoj za sebe traži punih usta. On u svom članeiću »Autonomističke recidive« spočitava uredništvu »Jugoslovenskig novina« što su »dali mjesta u svojim stupcima ovakovim političkim pogledima« t. j. mojem članku »Dalmacija i sporazum« u kojemu sam zastupao stanovište, da Dalmacija i Split ne smiju uslijed sporazuma ništa da izgube, niti da budu podređeni Zagrebu. Već taj fakat najočitije dokazuje kriterij »Obzora« prema kojemu zagrebačka štampa ne bi smjela pisati ništa u zaštitu interesa bratskog Splita. Baš tim je »Obzor« otkrio pravo lice i sjajno potvrdio osnovanost moje iznesene bojazni, da bi Split mogao biti podređen.

»Obzor« koji se bori za slobodu štampe, trebao bi da svakome dozvoli tu slobodu, jer upravljači zemlje i političari imaju potrebu, da im se čine prigovori i da se objektivno i pošteno iznose njihove greške ne samo od strane »Obzora«, nego od svakoga koji dobro misli. Inače bi »Obzor« koji se bori protiv diktaturama postao diktator javnog mišljenja.

Koliko je moj članak »Dalmacija i sporazum« duboko i precizno pogodio osjetljivost gošpode oko »Obzora« potvrđuje fakat što su oni i po drugi put opširno reagirali u nedjeljnom broju.

A tom nedjeljnom članku »Obzora« njegovi mudrijaši, koji moje stanovište nazivlju »unicumom iz kojeg izbija pakosni duh autonomaštva« jedino što su mogli da iznesu proti mojim argumentima je to, da tisuće Hrvata iz Dalmacije radi i živi u Zagrebu i da je banska Hrvatska, za rata i nakon rata, davala pomoć i hranu dalmatinskom seljaštvu. Na takve »argumente« valja odgovoriti »Obzoru«: Ili na tisuće Dalmatinaca ne žive u »Beogradu«, svuda po Jugoslaviji, čak i u Americi? Ili Jugoslavija uje učinila za seljake uopće, pa i za dalmatinske, doista? Ili im nije dala na stotine hiljada vagona besplatnih uputnica za hranu? Ali po stanovištu »Obzora« oni Hrvati, koji žive u Beogradu ili po Srbiji, odnosno koji su jugoslovenske orijentacije uopće nisu Hrvati, kao ni ja makar se na pr. moje prezime nalazilo u prastarom Poljičkom Statutu gdje sigurno nema ni prezimena gg. Dežmana, Scholla, Wildera, Reberskog itd. Ali moja ličnost je u ovom sporu indiferentna. Mudrijaši oko »Obzora«, nemaju pojma o pojmu kad staro Bajamontinsko automaštvo uspoređuju sa današnjim gledištem dalmatinskih Jugoslovena. Onda je ostvarenje jugoslovenske države bilo daleki san budućnosti i hrvatski patrioti su vjerovali, da se jačanje nacionalne hrvatske svijesti može postići sjedinjenjem Dalmacije sa Hrvatskom; dok su autonomaši hili većinom Italijani, koji su se protivili tome sjedinjenju.

Danas kad postoji naša narodna država Jugoslavija mi smatramo da treba jačati JUGOSLOVESKU NACIONALNU SVIJEST, poštujući našu hrvatsku prošlost. To je suviše jasno svakome samo ne »Obzoru«. Ili valjda »Obzor« misli, da su Hrvati danas u istoj situaciji prema Srbiji kao što su bili prije rata prema Austro-Ugarskoj? Ako tako misli, onda ima pravo da se mi s njim ne slažemo. Mi Jugosloveni iz Dalmacije nemamo ništa proti najširoj autonomiji banske Hrvatske resp. Savske Banovine A MI BAŠ U DUHU RAVNOPRAVNOSTI, KOJU TRAŽE HRVATI, TRAŽIMO I ZA Dalmaciju resp. Primorsku Banovinu najširu autonomiju, a za Split isti političko-upravni rang koji ima Zagreb. To ništa ne kolidira sa našom jugoslavenskom ideologijom, već je dapače praktično ostvaruje i još jače učvršćuje nego »zajednica trojednica« hrvatskih krajeva koju traži »Obzor« uz hrvatski narodni individualitet. To je jugoslovenska politika,

30 IV 1671

Ako suze pero Božje piše,
Pisalo je naših ponajviše.
(S. S. Kranjčević)

Narod se naš nalazi na međašu dvaju svjetova, na međašu Istoka i Zapada, između Rima i Bizanta, pa je stoga uvijek prvi bio na udaru, kadgod su se ta dve gorda svijeta sukobila. Kad je nastao kobni vjerski raskol — ne radi spasenja duša, nego iz političkih razloga — kako to reće naš glasoviti Juraj Križanić, — pocijepaše se i naši predi te pristadoše jedni uz Rim a drugi uz Carigrad. S te smo ljute rane mnogo nedaća doživjeli a i još doživljujemo...

Kako bijahu južni Sloveni — zbog svoga položaja — podijeljeni u vjerskom i crkvenom pogledu tako bijahu i u državnom te ne mogahu odoljeti svojim nasrtljivim susjedima. I tako malo po malo, jedna za drugom propadahu naše narodne države, i sav naš narod koncem XV v. nađe se što pod Nijemcem i Madžarom, što pod ljutim Osmanlijom i lukavim Mlečićem.

Naši su djedovi morali voditi ljute borbe na sve strane, ali najduže i najkrvavije bijahu borbe protiv Turaka, „strašne borbe s svojim i s tudinom“ — kako pjesnik veli.

Te su borbe — za krst časni i slobodu zlatnu — ovjekovječene divnim našim narodnim pjesmama i nedostižnim pjesmotvorima bana-pjesnika Ivana Mažuranića i vladike pjesnika Petra Petrovića Njegoša.

To krvavo razdoblje naše historije dalo je mnogo junaka, vitezova i hrabrih zatočnika — mrijet naviknutih, među kojima se ističu i Zrinski i Frankopani, koji dadoše hrvatskom dijelu našega naroda više banova i junaka i na peru i na maču,

Rodbinskim vezama među sobom, a i sa srpskim porodicama Nemanjića i Brankovića kao što sa slovenskim grofovima Celjskim, postadoše Zrinski i Frankopani najuglednijim i najmoćnijim hrvatskim velikanima u XVI i XVII v. Oni bijahu, kako jedan pjesnik XVII v. kaže, banovi imenom — kraljevi djelom. Stare naše gradine i zadužbine od Međumurja do Jadrana još su i danas svjedoci nekadanje moći, slave i bogatstva knezova Zrinskih i Frankopana. Njihova je uspomena ovjekovječena u našoj narodnoj i umjetnoj pjesmi. Na otoku Krku i po čitavom našem Primorju još i danas žalobno odjekuje tužaljka krčkoga kneza Ivana za izgubljenim otokom:

Aj, turne moj lipi, lipi ter prostrani,
Komu te ostavljam?
Ostavljam te tici, tici lastovici
Ka će letnim danom nad tobom letiti,
Meni tužan spomen a svitu paklensku
neviru tužiti!

Ko da nabroji junačka djela Sigetskog junaka, čijom ponajviše zaslugom stekosmo častan naziv „predziđe kršćanstva“ te zasluge Bernardina Frankopana i sina mu Krsta, kneza krčkoga, senjskoga i modruškoga, koji kano »Vuci« stajahu u XVI v. na braniku naše domovine, na strah i trepet Beču, Mlecima i Carigradu? Koliko su puta oni obranili Evropu od turske poplave, dokle bi turska sila bila doprla, da joj se ne opriješe junačke mišice naših junaka koji su »umirali, dok su drugi spavali«?. S pravom pjeva dubrovački pjesnik Vladislav Menčetić god. 1655 u svoj »Trublji Slovinskoj«, posvećenoj Petru Zrinskom:

Odavna bi već u valih potonula Italija,
O hrvatskih da se žalih more otmansko ne razbija!

. . . U drugoj polovini XVII v. Turci vladaju čitavim Balkanom. I kao da im je — kako pjesnik kuka —

ŠTO JE NJEMAČKA DOBILA ANEKSIJOM ČEŠKE I MORAVSKE

Sarajevski »Pregled« pod tim naslovom prenosi iz »Privrednog pregleda« (br. 15 od 25 III. o. g.) ove podatke: Njemačka je dobila **najveću industriju** ratnog materijala u Evropi **Škoda u Plzenu**, sa 42.000 radnika i godišnjim kapacitetom od 340.000 tona livenog gvožđa, 360.000 tona čelika i 385.000 tona tankih metalnih ploča; **Bata**, najveća fabrika obuće u Evropi, sa 32.000 radnika i godišnjom proizvodnjom između 20—30 miliona pari obuće: **Pivara u Plzenu**, najveća pivara na svijetu s godišnjom proizvodnjom 2—5 miliona hl. piva; **A. d.** za mehaničku konstrukciju sa 11.000 radnika i godišnjom proizvodnjom 200— do 300 000 tona robe; **Češko a. d. staklarije** i ugljena sa 15.000 radnika i godiš. proizvodnjom stakla 60.—100.000 tona; **Kosmanosi a. d.**, tekstilna industrija sa 200.000 tkačkih mašina i 120.000 radnika; **Laurin i Klement**, industrija automobila s godiš. proizvod. 10 — 30.000 kola; **Topionice u Vitkovcima**, sa 35.000 radnika i proizvod. 750 000 tona čelika i 600.000 tona metal. ploča; **Miles Bendi and Sue**, Prag, industrija aviona sa god. proizvodnjom 600—1000 aviona; **700 preduzeća** veoma dobro organizovane hemijske industrije, sa 62.000 radnika i god. produkcijom 150.000 vagona raznih hemijskih proizvoda; **21 preduzeće šibica**, sa 6.000 radnika i god. proizvod. 8.—100 miliona kutija; **60 fabrika hartije**, **50 fabrika** drvene melase; **20 fabrika** celuloze; **40 fabrika** kartonaže; **industrija šećera** sa god. proizvod. 8—12 miliona metrič. centi; **industrija uglja** sa 41.000 radnika; 960 preduzeća industrije alkohola sa 12.000 radnika i proizvod 600.000 hektolitara; **poljoprivredna** proizvod. sa 10 miliona kvint. pšenice, 13 miliona kv. raži, 13 miliona kv. ječma, 31 miliona kukuruza, 64 miliona kv. krumpira. — i t. d. — Ovo je tek jedan dio cifara onih blagodati što je dobila Njemačka aneksijom Češke i Slovačke, jer prostor nam ne dopušta da iznesemo ostale brojke koje se odnose na **stoku**, na proizvodnju **zlata**, **srebra**, **grafita**, **bakra** i t. d. Spomenućemo samo što veli jedan vojni stručnjak u »Timesu« kako je Njemačka za jednu noć dobila, aneksijom Češke, toliko oružja koliko cijela engleska ratna industrija može jedva kroz godinu dana da proizvede!

ZLATARSKA RADNJA
Ante Fantulin - Šibenik

koja traži jednaku ravnopravnost, red i zakonitost za sve građane i svaki kraj naše bogate mlade, lijepe i dosta namučene Jugoslavije, u interesu budućih jugoslavenskih generacija i velike, snažne Jugoslavije od Jadranskog do Crnog Mora.

Dr. BRANKO RADICA — Split

Ispitivanje terena za gradnju nove obale od Hotela Krke do Lučke peljarnice u Šibeniku

Ovih dana je ovdašnja Pomorskograđev, sekcija počela da ispituje sastav morskog dna pomoću specijalnih soudažnih aparata za duboko bušenje na dijelu gradske obale od Hotela Krke do Lučke peljarnice. Nakon svršetka ovog rada pristupiće ista Sekcija izradi detaljnih projekata. Trasa nove obale je već defrnitivno utvrđena i ide od ugla sadanjeg pristana kod kuće Bogić u jednom pravcu prema zgradi Lučke peljarnice. Kao što je poznato, Ministarski savjet je svojedobno odobrio za lučke radove u Šibenskoj luci svotu od 12 miliona dinara.

Za novu operativnu obalu u uvali »Dobrika«, za koju je već održana licitaeija i koja će se još ovog proljeća početi graditi, utrošiće se 10,600.000 Din tako, da sa ostatkom od 1,400.000 Din neće biti omogućeno da se dovrši odjednom gradnja cijele gradske obale, ali nadajmo se da će se otvoriti novi krediti i da će konačno ovo vitalno pitanje grada Šibenika biti povoljno riješeno.

Posjetili smo Pomorsku sekciju i njenog šefa g. Ing. Ježinu koji upravlja sa svim radovima oko sondiranja i projektovanja, pa su nam tom prilikom pokazani planovi buduće gradske obale. Iako nisu novom trasom ispunjene maksimalne želje Šibenčana, ipak će cijeli centralni dio šib. obale dobiti sasma novi izgled, a osim toga će se cijela nova obala osposobiti za pristajanje parobroda i za nesmetani kolni i automobilski saobraćaj. Vrijednost nove obale će doći do izražaja naročito kad se provede u djelo regulacioni plan obale izrađen od Gradskog poglavarstva, jer će tada na najužim položajima obala biti široka 18 m, dakle 3 puta šira nego je danas. Visina novog pristaništa će biti 1'40 m. iznad morske površine, t. j. biće na nivou sadašnjeg gata pred „Krkom« tako, da će se sadanja obala podići mjestimično za 60 - 70 cm.

Majčin dan

7 maja, prigodom »Majčinog dana« Ženska Nar. Zadruga priređuje dječju akademiju sa vrlo lijepim i biranim programom. Djeca se sa osobitim veseljem spremaju kako bi što bolje pokazala svoju vještinu pred publikom — Uvjereni smo da će šibenska publika svojom ljepom posjetom ovu dječju radost uvećati.

Potpretsj. općine g. Milivoj Grubišić i fin. ref. Dr. Belamarić

boravili su ovih dana u Beogradu radi uređenja budžeta. Za ovu budžetsku godinu odobren je prirez u iznosu od 100 posto, Istovremeno intervenirao je g. potpretsjednik općine kod drž. Hipotekarne banke radi uređenja otplate duga kod te ustanove.

PREMINULA JE gđa Marica rod. Vučić, supruga dra Grge Bogića, starješine Sokola u Šibeniku. Plemenitoj suprugi vrlog sokolskog radenika želimo da bude laka zemlja, a porodici naše saučešće.

CARINARNICA u Šibeniku napokon se useljava u svoju novu zgradu na obali.

RAZNI DRVENI SANDUCI i PAPIR ZA OMOTAVANJE dobivaju se u upravi N. Tribune.

Produljen je rok za prikazivanje **Prijava** za dosuđenje vlasnosti zemlje, tiskanice u tu svrhu kao i **Žurni predlog** Katastr. upravi **Obligacije i obračuna** dobivaju se u »Tipografiji« Šibenik

širite N. TRIBUNU

Prosjava Zrinskog i Frankopana

Sutra na veče održaće se svečana akademija učestvovanjem društava Matica hrvatska, Hrvatski Radiša, Krešimir, Mladost, Hrv. kat. muževi.

Ustanovama i licima, koja su, ma na kakav način, pokušala da ublaže našu bol prilikom smrti

Marice dra Grge Bogića

izražavamo svoju duboku, trajnu zahvalnost.

Dr. GRGA BOGIĆ
za sebe i ostalu rodbinu

PISAĆI STROJ skoro novi prodava se povoljnom cenom. Obratiti se uredništvu lista.

Urarska, zlatarska i optičarska radnja
Vinko Ivulić
SPLIT Narodni trg br. 4

Veliki izbor urarske, zlatarske i optičarske robe

Naočale se izrađuju po liječničkom receptu

Roba solidna! Popravak precizan!

Cijene umjerene!

Kroz novine

JUGOSLOVENSKE NOVINE od 20. o. mj. donose članak iz pera inž. g. Dragutina Domainka pod naslovom: Privredni momenti i pitanje o uređenju Jugoslavije. Pisac ističe da je naša država za ovo dvadeset godina postala u privrednom smislu jedna organska cjelina. Kao takva, ona je postala kompaktna prema vani i prema unutra. Privredne prilike dovele su do potpune i jake privredne povezanosti svih krajeva Jugoslavije. — „Prema tome, ono što se dosad u našoj državi u čisto političkom i duhovnom pogledu nije moglo još uvijek u dovoljnoj mjeri postići, postiglo se (bez velike zasluge političara) u ekonomskom pogledu, dakle na materijalnoj bazi.“

Pisac nastavlja. „Diskusija o preuređenju države, kod je vode čisto politički ljudi bez sudjelovanja privrednika i sociološkiih stručnjaka, kreće se često samo u duhovnom i upravno - pravnom teoretskom okviru, bez dovoljno veze sa praktičnim i socijalnim interesima naroda.“ — „Nema smisla biti i ostati samo lično i kulturno slobodan a u isto vrijeme ne samo pogoršati nego i razoriti privrednu osnovu života svoga kraja i naroda, pa tako pasti u ekonomsko ropstvo.“

POLITIKA od 21. o. mj. donosi na više stranica specijalni turistički prilog, od kojega je znatan dio posvećen našim krajevima.

Sarajevska „JUGOSLAVENSKA POŠTA“, javlja da je u Banjaluci održan sastanak vodstva U. O. za Vrbasku banovinu, na kojem je Steva Moljević tražio od vodstva opozicije da se izjasni za samostalan opstanak Vrbaske banovine, koja da to zasluzuje ne samo po svojoj prošlosti, nego ima sve uslove za samostalan opstanak.

„PRIVREDNI PREGLED“ doznaje da „Bata“ namjerava povećati svoju industriju u Jugoslaviji. Tako će podignuti kraj Sarajeva tvornicu kože, kraj Valjeva tvornicu guma za bicikle i tvornicu gasnih maski, i u Brčkom veliku fabriku za prerađu pamuha.

BEOGRADSKA SAMOUPRAVA PRAVDA kao i drugi uvaženi listovi prenijeli su u izvodu više stavaka iz članka Riječi i djela iz našeg prošlog broja.

Biograd n-m

SMRT ZASLUŽNOG SOKOLA. U dubokoj starosti od 80 godina preminuo je Vjekoslav Strekelj, istarski Slovenac. Studirao je vinogradarstvo u Francuskoj, te je u doba stradanja naših vinograda od filoksere propagirao i pomagao obnovu našeg vinogradarstva. Bio je poslanik u istarskom Saboru i član Carevinskog vijeća u Beču. Pripadao je Jugoslovenskom klubu, te je radio na prosvjetnom, gospodarskom i političkom podizanju naših krajeva. - Bio je aktivan član predratnog zadarskog Hrvatskog sokola. Još prije 33 godine, kao bečki poslanik, vodio je u Srbiju delegaciju slovenačkih sokola, koja je bila primljena od kralja Petra I. Za vrijeme italijanske okupacije bio je uzet za taoca. Posljednje godine svoga dugog i zaslužnog života proveo je u našem mjestu.

Bilu mu laka jugoslovenska zemlja!

ZLATARIJA
G. B. VALLE - SPLIT
VLASTITA RADIONA — UTEMELJENA 1822

»mala žrtva sva Srbija od Dunava do mora sinjega“, zauzeše još cijelu Ugarsku i veći dio Hrvatske. Pred njima strepi sav Zapad, a u prvom redu Rim i njemačko-austrijsko carstvo, kojim vlada Leopold I,

Car Leopold I. bijaše jedan od najsilnijih Habzburgovaca. Htio je imati svu vlast u svojim rukama, pa je stoga gazio i ukidao prava i povlastice plemstva, a u prvom redu prava i povlastice plemića i velikaša hrvatskih, koji u ono doba pretstavljahu svoj narod . . . . . .

. . . . Ovdje treba da mimogred koju rečemo o slavljenju Zrinskih i Frankopana. Danas — u doba preocjenjivanja sviju vrednota — neki su uopće protiv isticanja historijskih ličnosti, osobito plemića i velikaša. Mi se s tim strogim sudijama ne slažemo, jer, držeći da je »zla novost bez osnova stara«, poštujemo tradiciju. Drugi, nemoćni da se otresu vjekovnog tuđinskog odgoja i uticaja, kao da ne znadu ili ne će da znadu, da je god. 1918. prestalo robovanje hrvatskog dijela našega naroda i da se počela pisati povijest jugoslavenskog naroda, slave Zrinske i Frankopane kao pobornike slobode koju treba još vojevati. Daleko smo mi i od tih slavitelja, jer za nas je sloboda već izvojevana, mi već odavna »idemo jednim tračnicama« te slavimo Zrinske i Frankopane kao simbole naše stare slave i kao junake koji su pridonijeli svoj dio našem oslobođenju i ujedinjcnju. Oni su boreći se u svoje vrijeme i u svojim prilikama tvorci naše historije, zato treba da ih štujemo i da im budemo zahvalni. Ne smijemo njihova djela suditi po kriterijima našega nego njihova vremena!

. . . . Hrvatski i ugarski velikaši znali su vrlo dobro, što su Hrvatska i Ugarska do tada pretrpjele i žrtvovale za cara, za Evropu i za čitavo kršćanstvo, pa su stali misliti kako je ludo i štetno da se bore protiv silne turske moći na svoju propast a na korist svoga zatornika, nasilnoga Leopolda.

U drugoj polovini XVII v. banovao je u Hrvatskoj Petar Zrinski, unuk heroja sigetskoga, a uz bok mu stajaše vjerna i umna družica Katarina, sestra Frana Krsta Frankopana. Gospodar Ozlja i Čakovca, ban Petar i gospodar Bakra i Trsata knez Franjo Krsto složiše se, a spajaše ih umna Katarina.

Oni se složiše i sporazumješe sa ugarskim velikašima — nezadovoljnicima, da će se pomiriti sa turskim sultanom eda obračunaju s Leopoldom i s habzburškom dinastijom, koja gazi, krši i ukida njihova prava i povlastice. Da to lakše postignu, obrate se i na francuskog kralja Ljudevita XIV., zakletog neprijatelja Hazburgovaca.

Taj se njihov smioni i sudbonosni pothvat različito prosuđuje. Neki hoće da su se Petar Zrinski i Krsto Frankopan urotili protiv cara Leopolda iz ličnih razloga, iz želje za čašću i vlašću, a ne iz rodoljublja . . . .

Bilo je možda i ličnih poticaja, bilo je možda i častoljublja u naših velikaša, ali ne smijemo nikako sumnjati u njihovo jako rodoljubno čuvstvo, koje je ih potaklo i ponukalo da se slože s Madžarima, s Francuzima pa i sa samim Turcima protiv austronjemačke sile. Ta, oni bijahu naši pisci i književnici, oni pjevahu pjesme pune patriotskih čuvstava. Da se oni nisu isticali nad ostalim velikašima i plemićima svoga vremena, jamačno ih ne bi slavila naša narodna pjesma, a još manje dubrovačko-dalmatinski pjesnici. Vladislav Menčetić pjeva god. 1663. banu Petru Zrinskomu:

Slovinski si zvan Apolo,
Marte od sve pokrajine.

(nastavak sa I strane)

ispuniti! Taj narod bolje poznaje takovu gospodu, negoli oni njega.

I kod nas u Dalmaciji, uza svu organizovanu, po varošima i selima, na vanjski pogled »ogromnu većinu« koju izvjesna štampa okrsti imenom »sav narod«, činjenica je da se može taj „opći ili sav" svesti na »djelomični«. A opet taj djelomični ima stalan atribut »sumnjiv«. U stvari taj sumnjivi dio našeg naroda, hrvatskog plemena, u Dalmaciji, hoće izvjesna, partijska štampa da proklamuje imenom: dalmatinska Hrvatska ili Hrvatska Dalmacija!

Drugi dio Hrvata iz Dalmacije, većinom inteligencije, uz lijep broj trgovaca, obrtnika, zanatlija i težaka— seljaka, koji živi u slozi i ljubavi sa ono sto i nekoliko tisuća dalmatinskih Srba, pa je zajedno s njima jugoslovenske ideologije, sveslovenske je duše i zapravo je kontinuitet one Dalmacije preporođene 60-70-tih godina prošlog vijeka, taj dio dakle, pa brojio i samih dvjesta tisuća duša, neće ni sutra kao što nije ni jučer ni danas, otstupiti od bratstva, jedinstva i ljubavi od svoje braće Srba, pa ih zadesila sreća ili nesreća s koje mu drago strane.

Pitamo gospodu, političke mudrace, koji se pozivlju na hrvatsku Dalmaciju, da li vide ili ne vide ovu svijesnu, kulturnu, neprobojnu i nesalomljivu falangu, bilo koliku po broju, ujedinjenih Hrvata i Srba iz Dalmacije, koji hoće da je Dalmacija majka i domovina i Hrvata i Srba, kao što je cijela Jugoslavija i država i domovina, i majka svih Hrvata, Srba i Slovenaca?

Falsifikat je, gospodo, pozivanje na „sav narod u Dalmaciji" kao na neki puritanski fenomen čistoće ideologije HSS, kad postoji, i ako ne kodificirana, koalicija srpskohrvatske svijesti i duše, i to najkulturnijeg, najnacionalnijeg i najnesebičnijeg dijela jedne naše nacije u Dalmaciji sa dva istorička imena.

To je činjenica u samoj Hrvatskoj Dalmaciji! To ne može niko poreći, a što je glavno, niko to ne može uništiti!

Koliko onda vrijedi to labavo pozivanje na »sav narod« kad očita činjenica, kad gola stvarnost drukčije govori! Dr. M. P.

Trgovina mode „a la ville de Paris"
Jakša Žuljević - Split
Specijalna prodaja muške pom. robe

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije

prigodom svoje IX godišnje skupštine održane u Beogradu 23/IV 1939 u prisustvu Kraljevskog izaslanika, izglasao je rezoluciju koju radi preobilja materijala nismo mogli donijeti u ovom broju. Rezoluciju ćemo donijeti po mogućnosti u narednom broju, a slike sa skupštine izložene su u našem izlogu.

KO JE KRIV RASULU ČEHOSLOVAČKE

Anketa u Pragu i u Bratislavi. - Češki i slovački intelektualci o pozadini politič. i kulturnih suprotnosti.

(Nastavak 2)

Ali, činjenica je, da se nismo upoznali i da se ni danas nakon dvadeset godina nismo približili te slovački puk, bez razlike na stranke i slojeve, ne shvaća što su mu Česi i što ga s njima veže i spaja.

Spočitavaju nam hegemoniju, centralizam i drugo, Ne tvrdim da su sve naše metode i postupci bili pravilni; priznajem da smo u koječem griješili. Ali mnogo toga, što se pripisuje praškom centralizmu i hegemonizmu, učinilo se zato da se ojača slovački dio države, da se gospodarski digne, da se kulturno razvije, da bude otporniji. Kad bi nas Slovaci poznavali, vidjeli bi da smo učinili koješta dobro, što se njima čini slabim. A i mi smo jednako griješili: Premalo smo uvažavali neke osobitosti Slovaka. Spomenite se na pr. da se niti dvije katoličke stranke — češka i slovačka — nisu mogle složiti za jedinstvenu politiku; tu se jamačno ne radi o interesima, tu se radi o posebnom slovačkom naziranju, o posebnim prilikama, koje su češki katolici razvojem već prevazišli.

Živjeli smo u političkoj vezi (braku), htjeli smo da nam budu djeca odgojena u jednom duhu; veza se rastrgla, jer se nismo dovoljno poznavali, jer nismo pazili na međusobne duhovne obzire. Bili smo različito uzgajani, a vrijeme je proteklo brže od našega novoga odgoja. Možda se jedan od nas radije ugleda za tuđim, za stranim? Ko je dakle kriv? Krive su prilike, vrijeme a dijelom i mi! Ipak naš grijeh nije takov da se ne bi mogao popraviti. U Žilini su Slovaci dobili sve što su htjeli; niko im ne smeta da rade oko izgradnje svoje autonomije. Ali, bojim se da oni zaboravljaju na zajedničku državu i da sijeku i naš korijen . . . .

Da, nismo se razumjeli — rekao mi je neki književnik. Ali to ne vrijedi za sve Slovake, jer s onim inteligentnijima, koji su se odgajali u naprednim idejama, vrlo dobro smo se razumijevali. S Hlinkinim pristašama nisu se mogli sporazumjeti niti češki katolici. A i u nekim drugim skupinama bilo je ljudi koji nas nisu htjeli da razumiju. Bili su to ponajviše pristaše »ancien regime«, madžarske hegemonije. Postali su Slovaci, ali sa nekom »arriere pensée«, uz rezervu, koja ih je dovodila do toga da nisu trpjeli nikakav uticaj Čeha i da su širili neraspoloženje protiv nas javno i tajno. Niko nije mislio da će se slovački nacionalizam osloniti na njih i da će ti mlaki Slovaci prihvatiti jednog dana geslo radikalnoga slovaštva. Zadnjih se dana moglo vidjeti kako je moćan u Slovačkoj t. zv. hungarizam. To nije bilo jednako negdanjem madžarofilstvu; ne, ti su ljudi osjećali averziju prema svemu češkomu, slovačkomu i slovenskomu uopće te su načelno davali prednost svemu što nije češko.

. . . Jedan od glavnih uzroka našega spora sa Slovacima — veli drugi posmatrač — kulturne su razlike. Ako uzmete u ruke koji slovački autonomistički časopis, čitaćete u njemu samo o husitima i slično tome. Mnogim uticajnim ljudima — a među njima u zadnje vrijeme i Andreju Hlinki — činilo se, da mi Česi ne poduprimo samo slovačkih protestanata, nego da i u katoličke redove sijemo slobodnu misao. S takvim vjerskim primjedbama i krilaticama žestoko su napadali naše pozicije među Slovacima. Danas vidimo da smo griješili, jer čemu stvarati sebi neprijatelja i protivnika zbog prosvjetnih ideala, koje taj narod ne priznaje, . . .

Česi su premalo teatralni — reče mi viši činovnik ministarstva izvanjskih posala. Ne znamo sve objesiti o veliko zvono, mnoge ljude odbijamo svojom stvarnošću i treznošću. Svake je godine odlazilo iz Slovačke prilično čeških činovnika a na njihova su mjesta dolazili Slovaci, ali to nije niko opažao a mi o tom nismo pisali. Češki činovnici nisu išli u Slovačku da je koloniziraju, nego zato jer Slovaci nisu imali svojih kvalificiranih ljudi i jer još nisu mogli sami upravljati Na važna pak mjesta nismo mogli postavljati madžarona. A to nam se onda osvećuje, jer je mnogi od njih — kao nekim čudom — postao gorljivi slovački nacionalista te ljuto mrzi i goni nesretne Čehe . . . .

O toj prcobrazbi madžarona i mlakih Slovaka govorili su mi i drugi. .. Zanimivo je i znati što je s omladinom koja se odgojila zadnjih desetak godina i koja ne zna i nije osjetila na sebi što je bilo madžarsko gospodstvo, pa evo sto mi pripovjeda profesor, bjegunac iz Slovačke:

»Nekoliko hungarističkoga mentaliteta ima i kod omladine, jer škola nije mogla još pročistiti obiteljskoga ozračja. U vrijeme gospodarske krize pojavi se besposlenost i među mlađom inteligencijom. To iskorištiše različiti separatiste i nasta vika i krika da mladi slovački inteligenat ne može do kruha, jer da najbolja mjesta zauzimlju Česi. Statistički se pak može dokazati da su Česi pomalo uzmicali i da je državna administracija postajala sve to slovačkija po podrijetlu činovnika. Ali mladi se ljudi nisu time zadovoljavali, nego su htjeli da odmah zasjednu tako zvana bolja mjesta, do kojih su se Česi postepeno popeli po činovničkoj ljestvici. Odatle se porodiše mnogi sporovi te mnogi predoše u skrajnosti samo zato jer su kao Slovaci tražili položaje bez obzira na kvalifikacije i godine službe. Mlađi Slovaci nisu se mogli otresti nekoga posebno obojenog hungarističkog hohštaplerstva. U privatnim poduzećima bio je dobrim dijelom češki kapital, jer slovačkoga nije bilo, ali su bili u pravednom razmjeru primani i Slovaci, samo ako su bili sposobni i kvalificirani. Ali taj uvjet ne bijaše svakome po volji, jer su neki htjeli da je dovoljno -- biti Slovakom.

(nastaviće se)

NAJBOGATIJI GURMANSKI RESTAURANT
Hotel sa moderno uređenim sobama
Zlatni Fazan - Split
IZBOR PRIMORSKIH SPECIJALITETA
Glavno sastajalište splitske i šibenske publike

Brodarsko akcijsko društvo „OCEANIA" u SUŠAKU
Vrši redovite pruge:
Jadran - Španija, Sjev. Afrika, Kanarski otoci
Jadran - Marseille, Španija, Maroko
Jadran - Malta, Sjev. Afrika, Valencija, Marseille
Jadran - Sredozemno more, Sjeverna Evropa
Na svim ovim prugama primaju se putnici na turistička putovanja uz paušalne umjerene cijene

„TVOKAPS"
Tvornička skladišta kapa i šešira na veliko i na malo. — SPLIT (Filijala Šibenik)

Drogerija JOSIP IPAVEC
Foto potrepštine, droge, kemikalije, kozmetika. — — — — ŠIBENIK

Primorska Centrala proizvođačkih i potrošnih zadruga
Mjesna zadruga za poljopr. kredit
Transportno-konzumna zadruga
Proizvođačko-potrošna zadruga
SPLIT

„ILS" INDUSTRIJA LIJEKA ŠIBENIK

A sam Petar preveo je iz madžarskoga na naš jezik pjesmu svoga brata Nikole »Adrijanskog mora Sirenu«, u kojoj »ističe svoje hrvatstvo kao nijedan naš pisac -- osim Petra Zoranića — do onoga vremena« (Vodnik: Povijest H. K. str. 279) Franjo Krsto Frankopan ispjevao je veliku zbirku raznovrsnih pjesama pod naslovom »Gartlic za čas kratiti«, a iz francuskog prevodi — prvi na slavenskom Jugu — Molierovu jednu komediju, dok mu sestra Katarina izdaje molitvenik — kako sama piše — »iz rimskoga na hrvatski jezik istumačen« i namijenjen »vsega hrvatskoga i slovinskoga orsaga gospodi i poglavitim ljudem, vsake vrste i tele dobrim krščanikom«.

To nije moglo biti bez jake žice rodoljublja u tih naših velikaša, pa je jamačno i njihova urota junački pothvat rodoljublja svoga vremena, kako je to s pravom shvatila naša narodna i umjetna pjesma kao što je nauka na čelu s tvorcem jugoslovenske ideologije i ocem naše povijesti Franjom Račkim.

. . . . Nažalost taj junački korak i smioni pothvat bana Petra i Šurjaka mu Frana Krsta nije uspio.

Lukavi car Leopold dozna za njihovu zavjeru i odluči da ih kazni, da ih satre, da im zatre ime i koljeno.

Na prevaru ih pozove u Beč i što nakani, to izvrši. U Bečkom Novom Mjestu 30. IV. 1671. izvedoše tamničari ta dva naša junaka na stratište, gdje im krvnik kao najgorim zločincima odrubi glave:

I zadnji trzaj vidjeh u zdvojnosti i jadu,
Al eto: mač se spušta, a stratište se diže.
Sramotni grob već čeka onog, koj rod svoj ljubi.
Sjekiru krvnik diže da zamahne i one junačke glave srubi.

(V. Nazor).

Maio poslije, u velikoj tuzi i žalosti za suprugom i bratom, umre u tamnici i plemenita Katarina . . . . Još je negdje po njemačkim tamnicama u golemoj bijedi i nevolji čamio i životario Ivan Zrinski, dok nije od boli i jada poludio i umro god. 1704. kao posljednji svoga slavnog roda . . .

Žalosnu povijest slavnih porodica Zrinskih i Frankopana obrađiše mnogi naši književnici i umjetnici, i nema među nama nikoga čije oko nije prosuzilo čitajući tužne listove te potresne tragedije. Naša su se srca na tim crnim listovima punila svetom nekom srdžbom, gnjevom i osvetom . . . .

I osveta je stigla.

Naši su heroji osvećeni, ideali su njihovi oživotvoreni: Narod je naš slobodan.

Suze i plač naš, naših otaca i djedova nisu bile uzaludne. Po dugovječnom umiranju dođosmo do narodnog Uskrsnuća. I danas, nakon toliko suza i uzdisaja, plača i boli, nakon tolikih uvreda i poniženja, nakon Petrove gore i bojnoga Kosova, tih gorkih naših Golgota, danas kad smo svoji na svome, sjećajući se kobnog i crnog francuskoga grada sjetimo se i Bečkog Novog Mjesta, te neumrlim našim herojima kliknimo s pjesnikom:

Duše nek Vam na nebu caruju,
Kâ Vam ime na zemlji caruje!

P. J. Gršković.

2500.— DIN. TREBATE da si stvorite stalnu zaradu — egzistenciju kod kuće.
Pišite: »Mara« Maribor — Pletionica—Razašiljalnica trikotaža.

Jadranska plovidba d.d.-Ogranštvo Šibenik
priređuje u nedjelju IZLET za
SKRADIN i SLAPOVE KRKE
Odlazak iz Šibenika u 14 sati.
Cijena D. 12.— Djeca plaćaju polovicu

Tisak i vlasnik: „TIPOGRAFIJA" štamparsko novinsko i knjižarski zavod, za tiskaru i uredništvo odgovara: direktor Hamilkar Vitaliani, Sibenik